

วิชา CLS3101 การวิจัยธุรกิจ

การวิจัยธุรกิจ (Business Research)

บทที่ 3 : การกำหนดหัวข้อ สมมติฐาน

ตัวแปร และกรอบแนวคิด

หัวใจสำคัญของการออกแบบงานวิจัย (Research Design)

อาจารย์ผู้สอน: ผศ.ดร.พุทธิวัฒน์ ไวยวุฒธนาภูมิ และ ดร.วีรเชษฐ์ มั่งแ้วน

วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

หัวข้อการเรียนรู้ (Agenda)

- หลักเกณฑ์การเลือกหัวข้อปัญหา
- การกำหนดหัวข้องานวิจัย
- การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ความหมายสมมติฐาน
- แหล่งที่มาของสมมติฐาน
- ประเภทของสมมติฐาน
- ประโยชน์ของการตั้งสมมติฐาน
- ตัวแปร
- กรอบแนวคิดในการวิจัย
- กิจกรรมฝึกปฏิบัติ : เขียนกรอบแนวคิด

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (LLO)

เมื่อจบบทเรียนนี้นักศึกษาจะสามารถ :

- ✓ จำแนกประเภทของตัวแปร (Independent vs Dependent) ได้อย่างถูกต้อง
- ✓ กำหนดสมมติฐานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยได้
- ✓ เขียนกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) จากกรณีศึกษาได้

การกำหนดหัวข้องานวิจัย (Research Topic)

จุดเริ่มต้นที่ยากที่สุด... หัวข้อที่ดีควรเป็นอย่างไร ?

1. ความสนใจของผู้ทำ

ต้องอยากรู้คำตอบจริงๆ มี Passion กับเรื่องนั้น

2. ความสำคัญ/ประโยชน์

ทำแล้วใครได้ประโยชน์? แก้ปัญหาอะไรได้บ้าง?

3. ความเป็นไปได้

ข้อมูลหาได้หรือไม่? ทันเวลาไหม? มีงบประมาณไหม?

4. ไม่ซ้ำซ้อน

ไม่ลอกงานเดิม แต่เป็นการต่อยอดความรู้

เทคนิคการหาหัวข้อวิจัย

- สังเกตปัญหาในที่ทำงาน : ยอดขายตก ? พนักงานลาออกบ่อย ? ของเสียเยอะ ?
- ติดตามข่าวสาร/เทรนด์ : Digital Disruption, Green Logistics, EV Car
- อ่านงานวิจัยเก่า : ดูหัวข้อ "ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป"
- ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ : อาจารย์ที่ปรึกษา หรือผู้ประกอบการ

ตัวแปร (Variables) คืออะไร?

ตัวแปร คือ คุณลักษณะหรือสถานะที่สามารถแปรเปลี่ยนค่าได้ (Vary) เช่น เพศ, อายุ, รายได้, ความพึงพอใจ, ยอดขาย

ถ้าทุกคนในห้องนี้เป็น "ผู้หญิง" ทั้งหมด -> เพศ **ไม่เป็น** ตัวแปร (เป็นค่าคงที่)

ถ้าในห้องมีทั้ง "ชาย" และ "หญิง" -> เพศ **เป็น** ตัวแปร

ประเภทของตัวแปร (สำคัญมาก)

ตัวแปรต้น (Independent Variable)

ตัวแปรอิสระ / สาเหตุ / สิ่ง que ส่งผลกระทบต่อ

(X)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ตัวแปรผล / ผลลัพธ์ / สิ่งที่ถูกกำหนด
โดยตัวแปรต้น

(Y)

ตัวอย่างความสัมพันธ์ของตัวแปร

โปรโมชั่นลดราคา
(ตัวแปรต้น)

ยอดขายสินค้า
(ตัวแปรตาม)

คุณภาพบริการ
(ตัวแปรต้น)

ความพึงพอใจลูกค้า
(ตัวแปรตาม)

กิจกรรมที่ 3 : Find the Variables (หาตัวแปร)

🧑‍🤝‍🧑 กิจกรรมกลุ่ม (Pair Work)

โจทย์ : จากหัวข้อวิจัยต่อไปนี้ ให้ระบุ ตัวแปรต้น และ ตัวแปรตาม

1. "ผลกระทบของราคาน้ำมัน ต่อ ต้นทุนการขนส่งสินค้าเกษตร"
2. "ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียม"
3. "ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศในที่ทำงาน กับ ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน"

เวลา : 5 นาที

สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)

นิยาม : "การคาดคะเนคำตอบของปัญหาการวิจัยล่วงหน้าอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี หรืองานวิจัยในอดีต"

ลักษณะของสมมติฐานที่ดี :

- สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- ทดสอบได้ด้วยข้อมูลและสถิติ
- ระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรชัดเจน

ตัวอย่างการตั้งสมมติฐาน

แบบมีทิศทาง (Directional)

ระบุชัดเจนว่า มากกว่า/น้อยกว่า หรือ สัมพันธ์
ทางบวก/ลบ

ตัวอย่าง : "คุณภาพบริการมีความสัมพันธ์เชิง
บวกกับความพึงพอใจ"

แบบไม่มีทิศทาง (Non-directional)

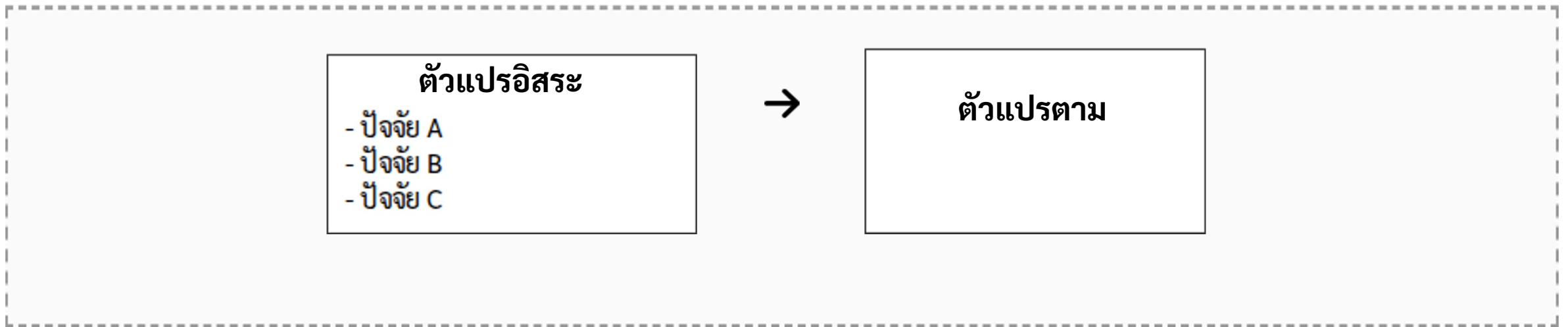
บอกแค่มีความสัมพันธ์ หรือแตกต่างกัน
แต่ไม่ระบุทิศทาง

ตัวอย่าง : "เพศชายและหญิงมีความพึงพอใจ
แตกต่างกัน"

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

คือ แผนภาพที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในงานวิจัย เปรียบเสมือน "แผนที่" ของการวิจัย

มักจะเขียนในรูป : ตัวแปรต้น (หลายตัว) ตัวแปรตาม

แหล่งที่มาของกรอบแนวคิด

เราเอากรอบแนวคิดมาจากไหน ? นั่งคิดเองได้ไหม ?

- ทฤษฎี (Theory) เช่น ทฤษฎี Marketing Mix (4Ps), ทฤษฎีความต้องการของ Maslow
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) ดูว่างานวิจัยในอดีตใช้อะไรเป็นตัวแปรต้น/ตัวแปรตาม
- แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ จากการสัมภาษณ์หรือบทความวิชาการ

***ไม่ควรคิดเองโดยไม่มีทฤษฎีรองรับ**

ตัวอย่างกรอบแนวคิด : ปัจจัย 4Ps

ส่วนประกอบการตลาด

- ผลิตภัณฑ์ (Product)
- ราคา (Price)
- ช่องทางจัดจำหน่าย (Place)
- การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

**การตัดสินใจซื้อ
ของผู้บริโภค**

ตัวอย่างกรอบแนวคิด : ความพึงพอใจ

คุณภาพการบริการ

- ความน่าเชื่อถือ
- การตอบสนองรวดเร็ว
- ความเชี่ยวชาญ
- การดูแลเอาใจใส่

**ความภักดีต่อแบรนด์
(Loyalty)**

ความสอดคล้อง (Alignment) ของบทที่ 1-3

การวิจัยที่ดีต้องมีความสอดคล้องกันของ :

กิจกรรมที่ 4 : Draw Your Framework (วาดกรอบแนวคิด)

กิจกรรมกลุ่ม (Group Work)

คำสั่ง : จากหัวข้อวิจัยของกลุ่มท่าน ให้ออกแบบ :

1. ตัวแปรต้น (Independent Var): อย่างน้อย 3-4 ปัจจัย

(ต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น 4Ps, 5ส, คุณภาพบริการ)

2. ตัวแปรตาม (Dependent Var): 1 ตัวแปร (เช่น ความพึงพอใจ, ยอดขาย)

3. วาดเป็นแผนภาพ Conceptual Framework

เวลา: 30 นาที แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ข้อควรระวังในการกำหนดกรอบแนวคิด

- อย่าใส่ตัวแปรเยอะเกินไป : เลือกเฉพาะตัวที่สำคัญและมีทฤษฎีรองรับ
- ทิศทางลูกศรสำคัญมาก : ลูกศรชี้จาก เหตุ (ต้น) ไป ผล (ตาม) เสมอ
- ใช้คำศัพท์ที่เป็นวิชาการ : เช่น "ราคา" แทนที่จะใช้ "ของแพงไหม"
- ต้องวัดผลได้ : ตัวแปรทุกตัวในกรอบ ต้องถูกแปลงเป็นคำถามในแบบสอบถามได้

| สรุปบทที่ 3

- หัวข้อวิจัย : ต้องน่าสนใจ สำคัญ และเป็นไปได้
- ตัวแปร : แยกให้ออกกว่าอะไรเป็นเหตุ (ต้น) อะไรเป็นผล (ตาม)
- สมมติฐาน : คือการเดาอย่างมีหลักการ เพื่อนำไปทดสอบ
- กรอบแนวคิด : คือแผนที่เดินทางของงานวิจัยทั้งหมด

การทดสอบหลังเรียน (Post-test)

1. "หากฝนตก รถจะติด" ข้อความนี้ ตัวแปรต้นคืออะไร ?

ก. รถติด

ข. ฝนตก

ค. เวลาเดินทาง

ง. ไม่มีข้อถูก

การทดสอบหลังเรียน (Post-test)

2. กรอบแนวคิดการวิจัยที่ดี ควรมีที่มาจากแหล่งใดมากที่สุด ?

ก. จินตนาการของผู้วิจัย

ข. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต

ค. การสอบถามเพื่อนร่วมงาน

ง. การคาดเดาจากสถานการณ์ปัจจุบัน

การมอบหมายงาน (Assignment)

งานกลุ่ม : ส่งโครงร่างบทที่ 1-2-3 (ฉบับย่อ)

ให้แต่ละกลุ่มรวบรวมงานที่ทำมา :

1. ชื่อเรื่องวิจัย
2. วัตถุประสงค์
3. กรอบแนวความคิดการวิจัย (วาดเป็นภาพ)
4. สมมติฐานการวิจัย

ส่ง : ไฟล์ PDF ใน Google Classroom ภายในสัปดาห์หน้า

เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics)

เกณฑ์	3 คะแนน (ดี)	2 คะแนน (พอใช้)	1 คะแนน (ปรับปรุง)
ตัวแปร	ระบุตัวแปรต้น-ตาม ถูกต้องครบถ้วน	สับสนตัวแปรต้น-ตามบ้าง	ระบุตัวแปรผิดหรือไม่ เกี่ยวข้อง
กรอบแนวคิด	แผนภาพถูกต้อง ทิศทางชัดเจน มีทฤษฎี อ้างอิง	เขียนแผนภาพได้แต่ขาดทฤษฎี รองรับ	เขียนแผนภาพไม่สื่อ ความหมาย

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*.
- Cooper, D. R., & Schindler, P. S. (2014). *Business Research Methods*. McGraw-Hill.
- Zikmund, W. G. (2013). *Business Research Methods*. Cengage Learning.

Q & A

ถาม-ตอบ ข้อสงสัยเกี่ยวกับการกำหนดตัวแปรและกรอบแนวคิด